

GEZELSCHAPSDAME BIJ EEN ECHTPAAR DAT UIT HET LEVEN STAPTE

‘Dit mag écht geen taboe

Eenentwintig was ze toen ze bij de bekende Nederlandse professor W. en zijn Vlaamse echtgenote Françoise de voorbereiding meemaakte van hun zelfverkozen dood. Dertig jaar na datum praat Astrid Bos er voor het eerst over. ‘Alles gebeurde zo zorgvuldig, eerlijk en open. Ik neem hun mooie levenseinde en dierbare verhaal mee voor de rest van mijn leven.’

VOORAF

Astrid Bos las deze week in het *Algemeen Dagblad* over een koppel uit de buurt van Leuven dat recent samen euthanasie pleegde. ‘Ik las er ook de commentaar van dokter Marc Cosyns, die het had over het taboe dat op zo’n heengaan rust. Ineens kwam het hele verhaal uit 1981 naar boven. Ik besloot voor het eerst te getuigen over wat ik toen meemaakte.’

MARIJKE LIBERT

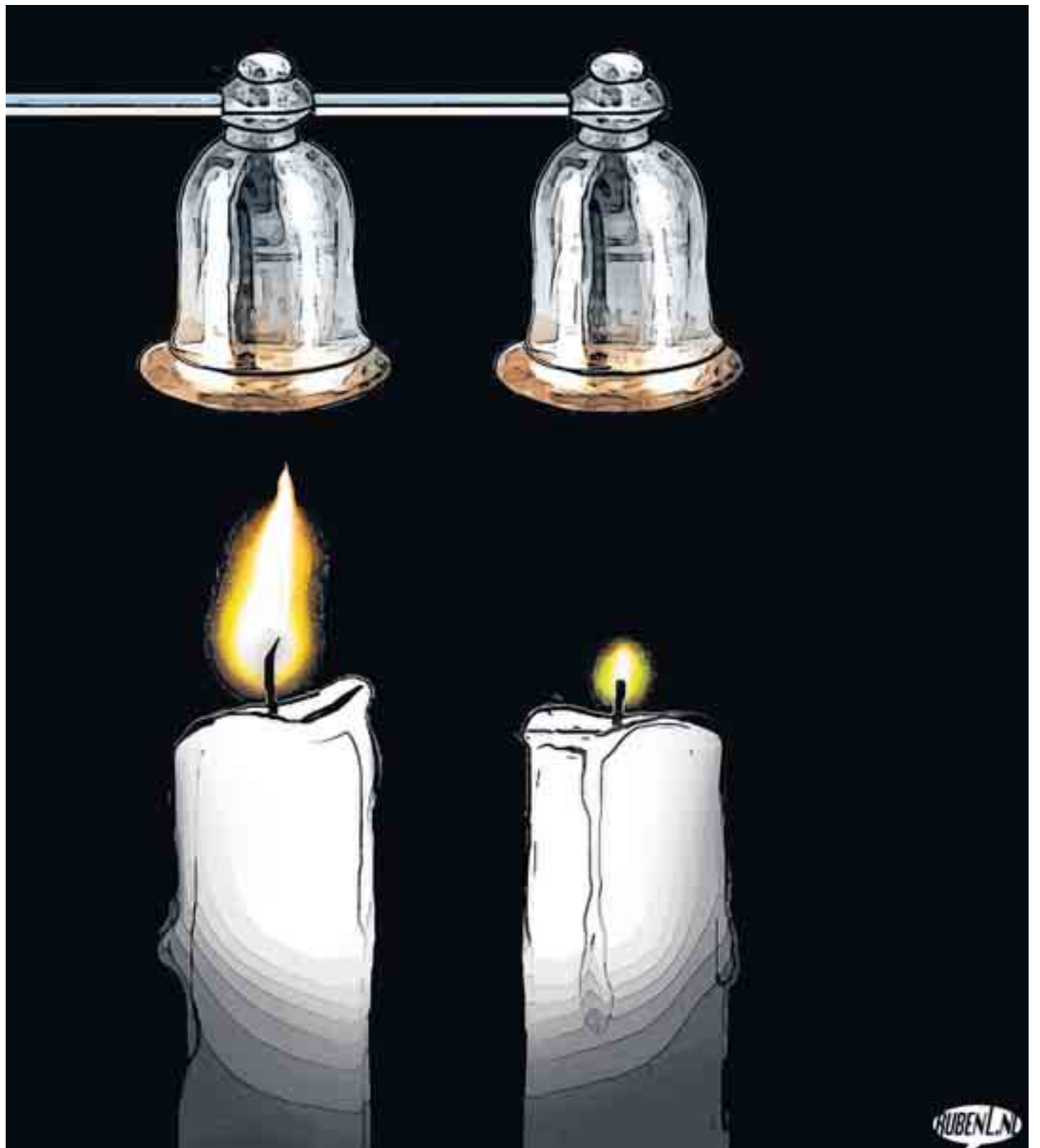
Ze studeerde pedagogische wetenschappen, toen ze met het professorenkoppel in contact kwam. ‘Ik vond mijn wereldje toen vrij beperkt, ik wou me ergens voor inzetten, een job doen, nagaan of het leven zelf me een les kon leren. Bij het echtpaar W. heb ik die levensles gekregen. Ik bood me bij hen aan voor een vrijwilligersjob. Ze wilden me echter betalen om hen een tijdlang gezelschap te houden.’

Dirk W., ooit professor psychiatrie te Leiden was toen 81jaar oud en hersteltend van een hersenbloeding. Hij wou intellectuele gesprekken kunnen voeren, in debat gaan, zijn kennis aan de actualiteit toetsen en dit via een jonge vrouw die midden in haar studie en de wereld stond.

Ook W's echtgenote, de Vlaamse biologe Françoise V., voerde de gesprekken geestdriftig mee. Astrid werd ondergedompeld in een magma van kennis en denken, en enige tijd later ook in het privé-verhaal van het echtpaar.

Aftakeling

Vrij kort na hun ontmoeting vernam Astrid dat beide besloten hadden samen te sterven. Astrid: ‘Ze wilden niet gescheiden worden van elkaar. De gezondheidstoestand van mijnheer was niet optimaal. Hij werd nog thuis verzorgd door verpleegkundigen en artsen, maar hij had extra zorg nodig. Er werd gesproken over een verpleeghuis, maar dat betekende fysieke scheiding van zijn echtgenote en zo'n verwijdering zagen beiden niet zitten. Verder hadden ze het bijzonder lastig met de lichamelijke en geestelijke aftakeling die hen te wachten stond. Daarom besloten ze er een einde aan te maken, op een serene manier. Samen. Hun kinderen werden discreet op de hoogte gebracht, alsook de hulpverleners en artsen. Later stelde ik vast hoe alles ook praktisch in gereedheid werd gebracht voor het nakende ‘vertrek’. Op een dag trok mevrouw W. de ijskast open en toonde me twee flesjes. Daarin zat het product dat ze zouden innemen. Ik zag het echtpaar intussen allerlei zaken regelen, ikzelf moest voor hen naar de bank met geld. Ze deelden aan dierbaren boeken en elpees uit. Heel zorgzaam gaven ze alles een bestemming. Ik heb in mijn boekenkast nog werken staan met hun ‘dédicace’ erin. Zo bereidden ze ons dag aan dag voor

op hun afscheid. Een datum vernoemden ze niet, om ons niet te belasten én om de artsen te beschermen die hen bijstonden. Niemand mocht na hun heengaan de dupe worden van hun daad, vonden ze. Mij vertelden ze steeds gedetailleerder over hoe ze hun daad zouden voltrekken. Mevrouw zei dat zij en haar man op hun bed zouden gaan liggen, daarna zou zij mijnheer het product laten innemen en wachten tot hij overleden was. Zo wist ze zeker dat hij bij een eventueel ontwaken wegens foute dosering niet alleen zou achterblijven. ‘Eerst doe ik hem en dan mezelf’ zei ze letterlijk.

‘Stiekem sterven, in een waas gehuld, hoeft niet. Het is mooi en des mensen’

Zij heeft dus ook eerst zijn heengaan meegemaakt. Naar alle waarschijnlijkheid is het gegaan zoals zij voorstonden. Niemand was er bij, uiteraard. Op een dag kreeg ik een kil telefoontje. ‘Het is gebeurd’, vertelde de dochter. Nadien vernam ik niets meer, ook niet over de datum van hun begrafenis. Het contact met de omgeving van het echtpaar speelde ik nadien kwijt. Ik heb één keer voor de deur van hun huisarts gestaan, maar ik vertrok weer, ik wou die man niet in verlegenheid brengen. Ik legde me neer bij wat gebeurd was, tenslotte had het echtpaar het ook zo gewild.’

zijn'

BIO ECHTPAAR W.

Dirk W. (1899-1981) was arts, studeerde psychiatrie en werd professor te Leiden. In 1930 huwde hij in Gent met Françoise V., biologe, dochter van Jules V., hoogleraar natuurkunde. Toen beiden tachtig werden ging hun gezondheid snel achteruit. Op 4 oktober 1981 beëindigden zij hun leven. Ze namen volgens Astrid Bos het echtpaar 'Speijer' als voorbeeld. Professor Speijer en zijn echtgenote stapten in hetzelfde jaar eveneens samen uit het leven. De zaak-Speijer haalde alle krantenkoppen in Nederland, het verhaal van het koppel W. was tot hiertoe alleen binnen een kleine kring bekend.

Opluchting

Dit hele gebeuren, zowel de voorbereiding als de voltrekking heeft me niet geschokt. Ik vond het evident, omdat ik zo open, zo direct en betrokken in hun verhaal was meegenomen. Ik ben ook nooit verdrietig geweest over hun heengaan. Integendeel, ik was opgelucht dat alles gelopen was zoals zij het wilden. Nog steeds denk ik met grote dierbaarheid aan mijn intense gesprekken met hen. Ik was toen nochtans zo jong, zo onervaren, maar hun discours, hun eerlijke verklaringen, hun idee over wederzijdse liefde heb ik in mijn latere leven dankbaar meegenomen. Natuurlijk was ik overrompeld, maar dan vooral door de openheid en het liefdevolle van hun handelen. In hun afscheidsbrief herkende ik wat ze me weken eerder hadden gezegd: 'Het is in het volle bezit van onze geestelijke vermogens dat wij besluiten aan de verdere ondraaglijke aftakeling een einde te maken.'

Verbondenheid

'Weet u, ik vind dit alles niet taboe. Voor mij is het normaal dat waardevolle levens zich in een gezamenlijk einde kunnen doen besluiten. Ik zou zo graag hebben dat in een open sfeer het debat over dubbel-euthanasie kan worden gevoerd. Verbonden zijn met elkaar, zowel in het hart als intellectueel, zoals bij de heer en mevrouw W. het geval was, kan je tot de ultieme saamhorigheid voeren. Niet tot de dood, maar daar ver voorbij. Dit thema moet dringend genormaliseerd worden. Stiekem sterven, in een waas gehuld, hoeft niet. Het is mooi en des mensen.'

INTERVIEW

Zondagavond zendt Eén de negende en laatste aflevering uit van De Ronde, wellicht het meest ambitieuze fictieproject uit de Vlaamse tv-geschiedenis. Voor regisseur Jan Eelen mag het nu wel even wat minder. Gewoon een bioscoopfilm of zo.

© mth

Jan Eelen kiest voortaan voor cinema

STEVEN DE FOER

Gemiddeld anderhalf miljoen kijkers – één Vlaming op de vier – volgden de voorbije maanden het mozaïekverhaal over hoop en wanhoop, liefde en dood tegen de achtergrond van de Ronde van Vlaanderen. Op het moment dat u dit leest is de reeks nog niet eens helemaal klaar. 'De klankmontage van de laatste episode is nog volop bezig', zegt bedenker en regisseur Jan Eelen. 'Het zal zaterdag diep in de nacht zijn voor het allemaal klaar is, vrees ik.'

Veel mensen zullen het vreemd vinden, dat zo'n reeks pas op het laatste nippertje klaar is.

'Dat begrijp ik, ik had het liever ook anders gezien. Maar we zijn pas een jaar geleden beginnen draaien aan negen keer 45 minuten fictie, niet opgenomen in een huiskamer maar overal te velde. We wisten op voorhand dat het krap zou worden. En pas op, mijn werk zit er op hoor. Maar Dominique Pauwels, die de geweldige muziek schreef, zit nu nog in de studio zijn violen aan te passen voor de slotaflevering. Zo gaat dat nu eenmaal.'

In 'Reyers Laat' zei je dat je zoiets niet opnieuw wil doen.

'Voor de duidelijkheid: ik wil wel blijven fictie maken. Met topacteurs werken en uitkijken hoe je alles het beste in beeld brengt, blijf ik geweldig fascinerend vinden.

Maar 450 minuten is veel, en een reeks verplicht je sowieso om compromissen te sluiten die ervoor zorgen dat je kijker kan blijven volgen. Allemaal leuk om te doen, maar er kruipt veel energie in die ten koste gaat van andere zaken. Ik wil voortaan liever mijn energie ballen in iets waar mensen een uur of twee naar kijken, en gedaan. Dat geeft uiteindelijk toch meer voldoening. Een bioscoopfilm draaien dus.'

Proeven we daar iets van frustratie?

'Nee, geen frustratie, ik ben heel blij met het succes van *De Ronde*, maar ik ben veertig: ik wil nog andere dingen doen in mijn leven.'

Kan je al iets kwijt over die film? Profiteren van het grotere scherm om sterker de visuele kaart te spelen?

'Daar kan ik nog niets over vertellen. Ik heb een hele reeks ideeën en ideetjes voor verhalen. Sommige koester ik al jaren, en sommige heb ik in *De Ronde* gestopt. Hoe ik de film maak, zal van het verhaal afhangen. In *de gloria* was een parodie op reality-tv en kopieerde dus de stijl ervan, bij *Het eiland* stond de beeldregie erg ten dienste van de spanningsopbouw, en in *De Ronde* kon ik voor het eerst de schoonheid van de traagheid – die vleug poëzie – tonen.'

Niet iedereen hield van die traagheid. Kwam de kritiek hard aan?

'Nee. We wisten dat we zeer hoog begonnen waren, en dat we kijkers zouden verliezen. Het hele debat tussen voor- en tegenstanders heb ik aan mij laten voorbijgaan. Als je dat gaat volgen, ben je op het ene moment in de zevende hemel en op het volgende depressief. En dat betekent in beide gevallen tijdverlies.'

Vooraf vergelijkingen met Robert Altman, de meester van de filmmozaïek, worden vaak getrokken.

'Ik zal dat zelf zeker niet doen. Er zijn zoveel regisseurs die met raamvertellingen hebben gewerkt. Misschien is het grootste verschil met Altman wel dat ik met *De Ronde* echt voor een breed publiek heb gewerkt. Ik wilde ook de mensen bereiken die anders naar *FC De Kampioenen* kijken, en ik denk dat met die gemiddeld anderhalf miljoen kijkers toch bewezen is dat dit geen reeks was voor een nichepubliek van cinefielen.'

'450 minuten is veel, en je moet compromissen sluiten zodat de kijker kan volgen'

SPA

'Ik ben het kotsbeu'

Selahattin Koçak was even van plan uit de partij te stappen.

BRUSSEL 'Ik ben het kotsbeu. Ik stap uit de politiek.' De Beringse schepen Selahattin Koçak ventileerde vrijdag op de webstek hbvl.be zijn ongenoegen over zijn partij SPA. Hij pikt het niet dat niet hij maar zijn collega Maurice Webers lijsttrekker wordt bij de volgende gemeenteraadsverkiezingen. 'Ik schrijf boeken, ik ga lezingen geven, ik ben over heel Vlaanderen bekend. Maar binnen de SPA telt dat blijkbaar niet omdat ze me wellicht als een bedreiging zien', aldus een diep ontgoochelde Koçak. 'Ik ben goed genoeg om als kanonnenvlees te dienen bij Turken en Vlamingen, maar als puntje bij paaltje komt, gaan de vriendjes voor.' Gevraagd naar een reactie nuncieerde Koçak zijn straffe uitspraken gisterenavond tegenover *De Standaard*. 'Ik heb dat in het volste vertrouwen tegen de journalist gezegd. Absoluut niet met de bedoeling om dat te publiceren. Alles is intussen uitgepraat en na de paasvakantie gaan SPA-voorzitter Caroline Gennez en ik nadenken over de toekomst.' (gom)

STAATSHERVORMING

'Efficiënter Vlaams bestuur'

BRUSSEL | De Vlaamse regering keurde vrijdag op voorstel van Vlaams minister Geert Bourgeois (N-VA) het witboek interne staats-hervorming goed. Het document bevat richtlijnen om de bestuursverhoudingen tussen Vlaanderen, de provincies en de gemeenten te stroomlijnen. Bedoeling is ook te snoeien in de wildgroei aan tussenstructuren en te streven naar een betere coördinatie tussen de verschillende Vlaamse diensten. 'Steden en gemeenten moeten meer tijd stoppen in het opstellen van alerhande plannen en rapporten voor de Vlaamse overheid, dan in het voeren van een beleid' zegt Bourgeois. 'Bovendien kost dat een smak geld.'

Vooraf het niveau van de provincies moet volgens het witboek aan bevoegdheden inleveren. De vereniging van de Vlaamse Provincies liet daarop onmiddellijk weten dat 'het Witboek een complexe procedure van onderhandelen wordt'. Toch wil ze – schoorvoetend – meewerken aan een 'efficiënt Vlaanderen'. (gom)

DREAM DEALS

-25%
op je b.light
economy-ticket

Boek dit weekend de vlucht van je dromen tegen een uitzonderlijke prijs op brusselsairlines.com*

Vlieg in mei naar een van onze 40 Europese bestemmingen

*boeken kan van vrijdag 8 april vanaf 12u00 tot en met zondag 10 april 2011 tot middernacht

 brussels airlines